

MINISTERSTVO
ZDRAVOTNÍCTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

#EUCancerPlan #HealthUnion

Skríningové programy z pohľadu EÚ Odporúčania IARC

Daniela Kállayová

Odbor verejného zdravia, skríningu a prevencie

Wilson Junger WHO

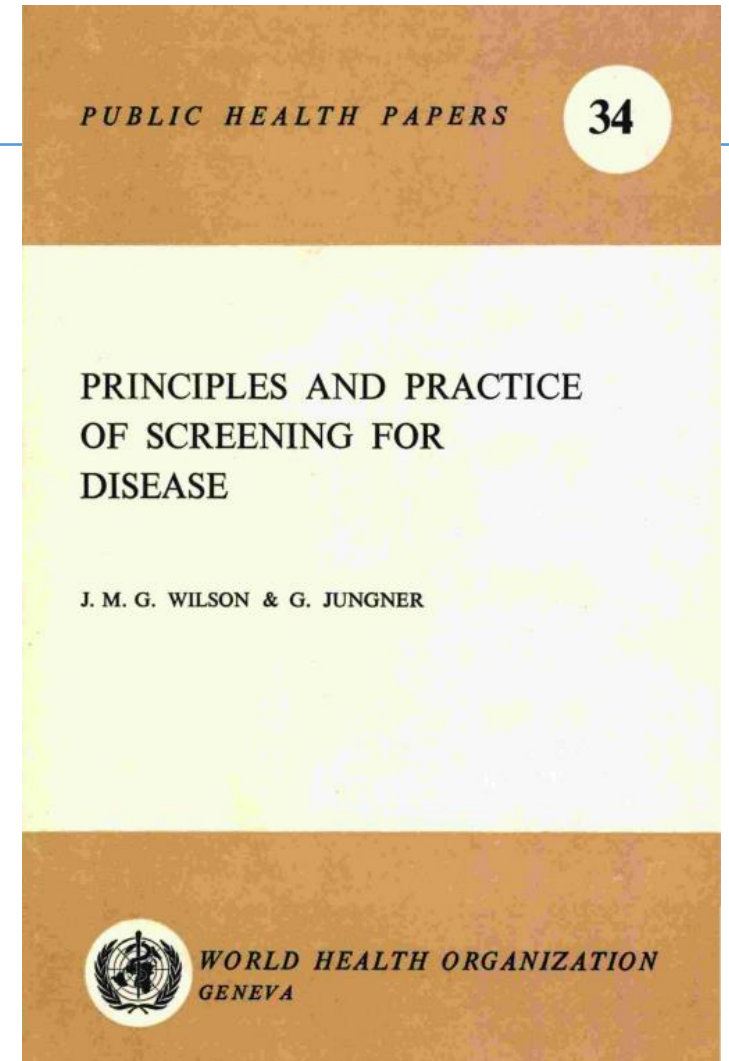

WHO si objednala správu o skríningu od **Jamesa Maxwella Glovera Wilsona**, vtedajšieho hlavného lekára ministerstva zdravotníctva v Londýne, Anglicko, a **Gunnera Jungnera**, vtedajšieho vedúceho oddelenia klinickej chémie Sahlgrenovej nemocnice v Göteborgu, Švédsko.

Správa publikovaná v roku 1968 mala názov:

Zásady a prax skríningu chorôb a odvtedy sa stala klasikou v oblasti verejného zdravotníctva.

Kritériá Wilsona a Jungnera sú aj dnes uznávané ako „klasické“, „**zlatý štandard skríningového hodnotenia**“, ktoré „dobro obstáli v skúške časom“.

Wilson, James Maxwell Glover, Jungner, Gunnar & World Health Organization. (1968). Principles and practice of screening for disease. World Health Organization. <https://iris.who.int/handle/10665/37650>

Zjednodušené princípy Wilsona a Jungnera

- **Stav by mal byť závažným zdravotným problémom** s latentným alebo včasne zistiteľným stavom. Všetko praktické, nákladovo efektívne by sa malo implementovať ako prvé v rámci preventívnej stratégie.
- **Test by mal byť jednoduchý, bezpečný, presný, validovaný a prijateľný** pre obyvateľstvo. Mala by byť dohodnutá stratégia o výsledkových hodnotách pre skríning - pozitívne a negatívne výsledky.
- Mala by **existovať liečba s dôkazmi**, že včasná liečba vedie k lepšiemu výsledku ako neskorá liečba. Mali by existovať primerané zariadenia na následnú diagnostiku a liečbu (doriešenie pozitívnych).
- **Skríningový program** by mal mať dôkazy z vysoko kvalitných randomizovaných kontrolovaných trialov, že je účinný pri znižovaní úmrtnosti alebo morbidity a prínosy zo skríningového programu by mali prevážiť nad fyzickými a psychickými ujмами. Náklady na celý skríningový program by mal predstavovať hodnotu za peniaze a mal by byť vykonávaný v rámci dostupných zdrojov.

-
- Existuje medzinárodný konsenzus o základných a žiadúcich kritériách, ktoré by skriningové programy mali spĺňať, aby boli lepšie organizované;
  - harmonizované kritériá sú pripravené na použitie pre programových manažérov a tvorcov politik, aby boli správne určené priority a zdroje.
-

RESEARCH ARTICLE

Open Access

An international consensus on the essential and desirable criteria for an 'organized' cancer screening programme

Li Zhang¹, André L. Carvalho¹, Isabel Mosquera¹, Tianmeng Wen², Eric Lucas¹, Catherine Sauvaet¹, Richard Muwonge¹, Marc Arbyn^{3,4}, Elisabete Weiderpass¹ and Partha Basu^{1*}

Abstract

Background: High variability in the definition and interpretation of organized cancer screening needs to be addressed systematically. Moreover, the relevance of the current practice of categorizing screening programmes dichotomously into organized or non-organized needs to be revisited in the context of considerable heterogeneity that exists in the delivery of cancer screening in the real world. We aimed to identify the essential and desirable criteria for organized cancer screening that serve as a charter of best practices in cancer screening.

Methods: We first did a systematic review of literature to arrive at an exhaustive list of criteria used by various publications to describe or define organized cancer screening, based on which, a consolidated list of criteria was generated. Next, we used a Delphi process comprising of two rounds of online surveys to seek agreement of experts to categorize each criterion into essential, desirable, or neither. Consensus was considered to have been achieved based on a predetermined criterion of agreement from at least 80% of the experts. The outcomes were presented before the experts in a virtual meeting for feedbacks and clarifications.

Results: A total of 32 consolidated criteria for an organized screening programme were identified and presented to 24 experts from 20 countries to select the essential criteria in the Delphi first round. Total 16 criteria were selected as essential with the topmost criteria (based on the agreement of 96% of experts) being the availability of a protocol/guideline describing at least the target population, screening intervals, screening tests, referral pathway, management of positive cases and a system being in place to identify the eligible populations. In the second round of Delphi, the experts selected eight desirable criteria out of the rest 16. The most agreed upon desirable criterion was existence of a specified organization or a team responsible for programme implementation and/or coordination.

Conclusions: We established an international consensus on essential and desirable criteria, which screening programmes would aspire to fulfil to be better-organized. The harmonized criteria are a ready-to-use guide for programme managers and policymakers to prioritize interventions and resources rather than supporting the dichotomous and simplistic approach of categorizing programmes as organized or non-organized.

Keywords: Organized cancer screening programme, Delphi, Consensus, Essential criteria, Desirable criteria

Prechod od Wilson Junger k politickému rozhodovaniu

- **implementácia v danom kontexte** by mala umožniť realizáciu výhod skriningového programu, zdôrazňujúc, že sú potrebné adekvátne **riadiace a regulačné rámce**;
- v rámci tvorby politiky si tento prístup k skriningu vyžaduje dokumentáciu dôkazov, kompromisov a zdôvodnení, na ktorých sú založené odporúčania, transparentnosť a mala by existovať možnosť, aby sa rozhodnutia časom prehodnocovali.

Zlepšenie koordinácie onkologickej starostlivosti a skríningu v Lotyšsku a na Slovensku (ICCCS)

Výstupy TSI projektu sú:

- Informovanosť o skríningu rakoviny na Slovensku - Stratégia realizácie informačnej kampane o službách skríningu rakoviny na Slovensku – výsledky prieskumu a fokusových skupín (ktorý vykonala agentúra FOCUS),
- Stratégia komunikácie skrínigov na Slovensku,
- Odporúčania vo forme správy pre Národný onkologický register - REPORT FOR CANCER REGISTRATION IN SLOVAKIA, napísaná expertom (Mario Šekerija, Chorvátsky národný onkologický register),
- Národný akčný plán pre implementáciu populačných skrínigov v SR- National action plan for the implementation of population-based cancer screening in Slovakia – prediskutovaný s odborníkmi na projektovom stretnutí v dňoch 18.-20. septembra 2023.

Ďalšie kroky

---

1. **Posilniť riadenie a organizáciu národných skríningových programov** v súlade s **Odporúčaniami rady z 9. decembra 2022 o posilnení prevencie prostredníctvom včasnej detekcie**: Nový prístup EÚ ku skríningu rakoviny, ktorým sa nahrádza odporúčanie Rady 2003/878/ES, (2022/C 473/01) a v súlade s odporúčaniami TSI projektu ICCCS (IARC)

V rámci špecifického cieľa ESO4.11 - podpora a rozvoj inštitucionálnej a personálnej infraštruktúry pre aktivity zamerané na skríning ochorení, podpora vybudovania Národného skríningového centra v oblasti sekundárnej prevencie pre skríningové programy.

2. **Rozšíriť programy skríningu** na rakovinu pľúc, prostaty a brušnej aneuryzmy
3. V zmysle Uznesenia vlády SR č. 433/2021 do **30.6.2026 predložiť na rokovanie vlády Aktualizované Akčné plány NOP.**

EUCanScreen – MZSR / NOÚ-NOI

- cieľom projektu je zabezpečiť udržateľné vykonávanie vysokokvalitného skríningu rakoviny prsníka, krčka maternice a hrubého čreva a konečníka a vykonávať nedávno odporúčané programy skríningu rakoviny pľúc, prostaty a žalúdka;
- zaručením rovnakého prístupu oprávnených občanov EÚ k skríningovým programom táto „spoločná akcia“ má za cieľ znížiť nerovnosti v oblasti rakoviny v celej Európe;
- projekt koordinuje Lotyšská univerzita a bude sa na ňom podieľať aj 28 národných autorít, 59 pridružených partnerov a 10 pridružených partnerov.

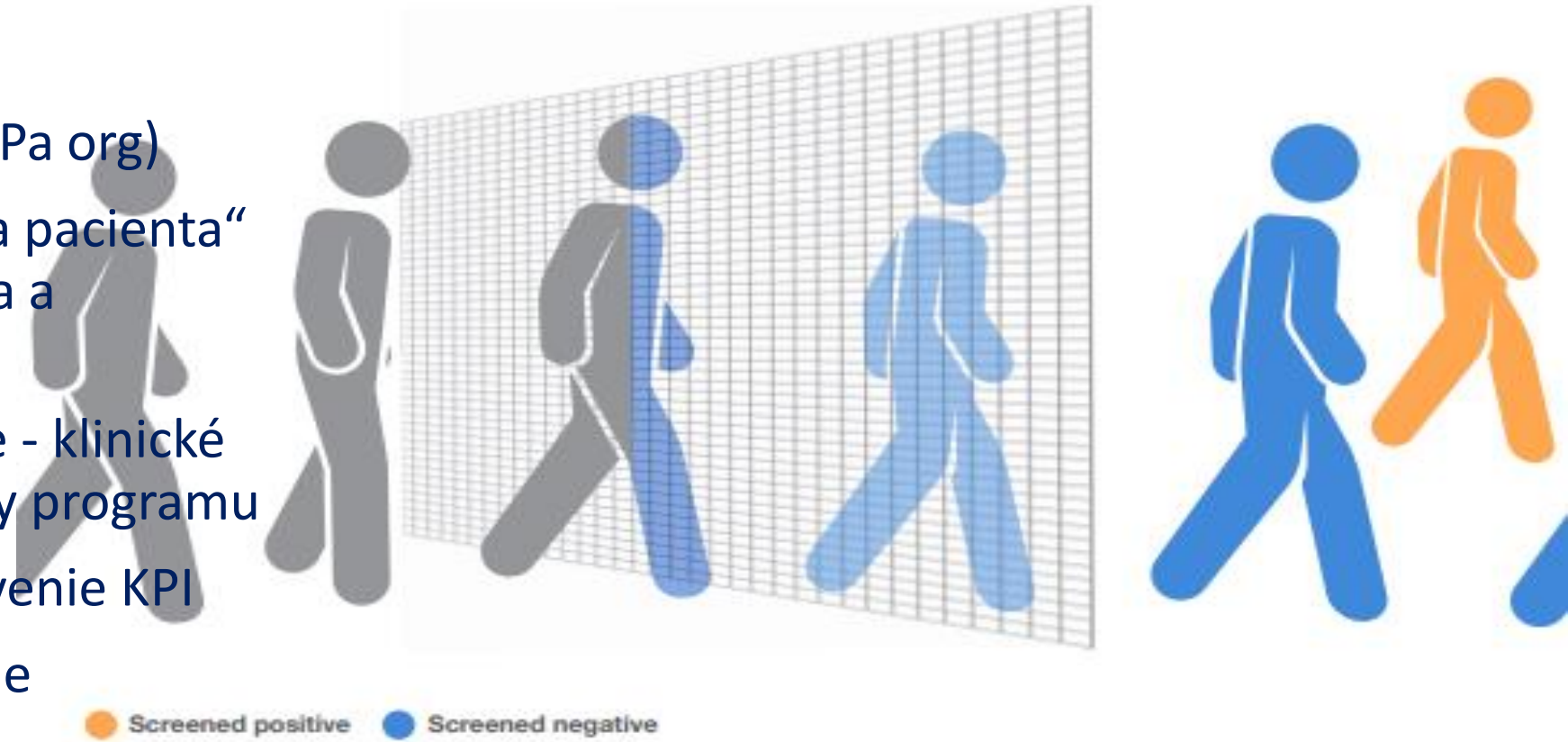
1/05/24 → 30/04/28

Ďalšie kroky – diskusia o kompetenciách pre skríningové programy

- Koordinácia aktérov (MZSR/NCZI/NOI/ZP/PZS/Pa org)
- Dizajn programov – „cesta pacienta“ v SR systéme a organizácia a financovanie programov
- Quality assurance scheme - klinické audity /hodnotenie kvality programu
- Pilotné programy a nastavenie KPI
- Štatistické vyhodnocovanie
- Legislatíva

<https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/330829/9789289054782-eng.pdf>

MINISTERSTVO
ZDRAVOTNÍCTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ďakujem za pozornost'